

CIJFERS OVER DE CONCENTRATIEKAMPEN

oktober '38 stond het evenwel op vier-en-twintigduizend en in november sprong het tot ca. zestigduizend omhoog, doordat na de aanslag op de Duitse diplomaat vom Rath en de daarop volgende z.g. *Reichskristallnacht* (9-10 november), een nieuwe scherpe Jodenvervolging ingezet werd, in welk kader ca. vijf-en-dertigduizend Joden in concentratiekampen opgesloten werden. Die Joden werden evenwel na enkele weken of maanden vrijgelaten en het schijnt dat zich in de concentratiekampen bij het uitbreken van de tweede wereldoorlog wederom niet meer dan ca. twintigduizend gevangenen bevonden.

Uit die cijfers blijkt dat van juli '33 af sterke pressie uitgeoefend was op de formaties (hoofdzakelijk waren dat, gelijk gezegd, afdelingen van de SA) die de gevangenen in handen hadden, om tot vrijlatingen over te gaan. Inderdaad was er toen op allerlei niveaus in het Duitse bestuursapparaat verontwaardiging ontstaan over de willekeur die bij de arrestaties toegepast was, en over de mishandelingen waarvan de gearresteerden het slachtoffer geworden waren. In enkele gevallen kwam het tot een gerechtelijk vooronderzoek, in één geval (misdragingen in een kamp te Stettin) werden de schuldigen in april '34 tot een paar jaar gevangenisstraf veroordeeld. Het gevolg was dat de *Gestapo* in de verschillende delen van Duitsland nadien zoveel mogelijk de pottekijkers van de justitie en van het *Reichsinnenministerium* buiten de deur hield. Desondanks werden in mei '35 drie-en-twintig SA'ers die zich in een Saksisch concentratiekamp aan sadistische wreedheden schuldig gemaakt hadden, toch nog tot gevangenisstraf veroordeeld – Hitler gaf hun allen gratie en het strafrechtelijk onderzoek tegen de verantwoordelijke *Gestapo*-functionaris werd op zijn last gestaakt. Enkele maanden eerder, in januari, had minister Frick er in een memorandum op aangedrongen dat de concentratiekampen geleidelijk opgeheven zouden worden. Frick kreeg geen kans, hier met Hitler over te spreken; aan deze werd het memorandum door Himmler voorgelegd. Er kwam niet meer op te staan dan: '*Dem Führer vorgelegt 20.2.1935. Die Gefangenen bleiben. H.H.*'¹ – en Frick bleef ook. Formeel was hij de superieur van Himmler in diens kwaliteit van *Chef der deutschen Polizei* en ook werden de concentratiekampen uit *zijn* begroting gefinancierd, maar hij had er niets over te zeggen.

Hoeveel personen in totaal in de vooroorlogse jaren op last van de *Gestapo* gearresteerd werden en tot welke categorieën zij behoorden, is niet bekend. Enkele cijfers zijn bewaardgebleven: alleen al in de zes maanden van

¹ Aangehaald door M. Broszat in *Anatomie des SS-Staates*, dl. II, p. 45.